

Література

1. Запорожец В.К. Професійно-психологічна підготовка дільничних інспекторів міліції // Вісник Ун-ту внутр. справ, 2013. - Вип. 8. - С. 235-240.
2. Делікін С.В. Професійно-психологічна підготовка працівників органів внутрішніх справ // Інформ. Бюлетень РНМЦ Укр. академії внутр. справ. - 2005. - № 3. – 80 с.
3. Військова психологічна підготовка. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://medbib.in.ua/psihologicheskaya-podgotovka-boevyih-deystviy.html>.

Циганков Дмитро Віталійович,
слухач магістратури факультету
підготовки фахівців для підрозділів
кримінальної поліції

Науковий керівник –
професор кафедри філософії
та політології факультету
економіко-правової безпеки,
доктор політичних наук, професор
Алексєєнко І.В.

*(Дніпропетровський державний
університет внутрішніх справ)*

ВИВЧЕННЯ ПРАВОВОЇ ДЕРЖАВИ КРІЗЬ ПРИЗМУ ІСТОРИЧНОГО АНАЛІЗУ

Правова держава, як поняття, було в свій час введене у науковий обіг німецьким науковцем Робертом фон Модем, що опублікував власні теоретичні бачення та думки стосовно ідеальної держави в праці під назвою "Наука поліції відповідно до принципів правової держави" 1868 року. Хоча й міркування щодо правової держави пускає своє коріння ще в давню добу Античності, Аристотель в свою чергу наголошував на тому, що в будь-якій державі, зокрема в тій, де закони ставлять на перше місце, базис влади становлять три головних типи органів: судові органи, магістратури та законодавчий орган. Щодо філософа Цицерона, то він вбачав в державі певну модель складної політико-правову спільності. Вчений стверджував той факт, що сама держава виступає надбанням народу, в свою чергу народ є поєднанням великої кількості осіб, які є взаємопов'язаними між собою за допомогою інтересів та узгодження певних питань права. Схожі ідеї аналізувалися науковцями і в більш пізньому періоді. Зміст даних бачень щодо правової держави полягає в тому, що відносини поміж людиною та державою мають базуватися на справедливих законах, в яких втілені

ментальні соціальні цінності та фундаментальні соціальні цінності. Тому правова держава є політико-територіальна організація публічної влади суверенного характеру, що базується на засадах взаємоповаги й визнання свобод та прав громадян, верховенства права і законності на законодавчому рівні.

Ще в той історичний час, коли формувались перші держави, аби упорядкувати суспільні взаєностосунки, використовуючи право, держава була зобов'язана конституювати себе законодавчим чином, іншими словами, сформувати та виокремити правові основи державної влади. Цілий ланцюг ідей правової держави почав формуватись ще в античну добу, а вже узгоджені теоретичні доктрини та концепції були розвинені за умов створення новітнього соціально-політичного ладу (переходу від феодалізму до капіталізму). Фундаментальний вплив на творення теоретичних міркувань, а згодом і практики правової державності також, розвинули конкретні політико-правові пояснення. Ідею, що стосувалась поєднання права та сили в організації Афіньської держави на демократичних засадах вводив у власних реформах в VI столітті до н.е. давньогрецький Солон. Також міркування щодо того, що державна в цілому є можливою тільки там, де царюють закони справедливості, згодом демонстрували й Платон, Сократ та Аристотель також.

Як вже було зазначено, найперше з визначень що таке держава, які дійшли до нас, саме в ролі правової спільноти, належить Цицерону. Після цього ідеї правової держави, як певної спільноти людей, наділяються теоретичним обґрунтуванням вже в Новий час, а саме в роботах таких вчених, як Томаса Гоббса, Гуго Гроція, Джона Локка, Бенедикта (Баруха) Спінози, Франсуа-Марі Вольтера, Жана-Жака Руссо, Шарля Луї Монтеск'є тощо. Наприклад, Дж. Локк у власному вченні про правову державу детально описав та проаналізував законність опору будь-якому свавіллю збоку державної влади.

На якісно новий рівень обґрунтування ідеалу правової державності було підвищено в парадигмі родоначальника класичної німецької філософії Іммануїла Канта. Відповідно до широко знаного визначення держави, яке було зафіксовано саме Кантом, вона представляє собою поєднання багатьох індивідів, що є в свою чергу підлеглими перед правовими законами. Не зважаючи на те, що науковець не використовував ще поняття правової держави, він вживав такі схожі за суттю терміни, як "міцний в правовому відношенні державний устрій", "правове громадянське суспільство" чи "цивільно-правовий стан". Особлива характерна ознака кантівського визначення полягала в тому, що конститутивною рисою держави було названо верховенство правового закону.

Саме під впливом уявлень Канта в Німеччині була створена представницька течія, прибічники якої акцентували увагу саме на розвитку теорії правової держави. До ряду найбільш видатних представників

даного напрямку слід віднести таких науковців: Фрідріх Юліус Шталь (1802-1861), Роберт фон Мольте (1799-1875), Отто Бер (1817-1895), Карл Теодор Велькер (1790-1869), Рудольф фон Гнейст (1816- 1895) тощо. Введене в науковий обіг Робертом фон Мольте поняття "правова держава" міцно зафіксувалось в німецькій юридичній літературі в першій третині XIX століття. Далі дане поняття отримало досить широке визнання і в дореволюційній Росії також. Поміж основних прихильників доктрини правової держави були такі вчені, як Павло Іванович Новгородцев, Чичерін Борис Миколайович, Микола Михайлович Коркуа, Максим Максимович Ковалевський, Богдан Олександрович Кістяківський тощо. В Росії, яка мала давні та досить сталі зв'язки з університетами в Німеччині, юридична німецька термінологія вживалася зовсім без перекладу, й вчених-теоретиків правової держави у нас спочатку кликали "рехтштатистами".

Якщо говорити про англійську літературу, то тут поняття правової держави не вживається. Його заміною та еквівалентом деякою мірою є термін "rule of law", що означає «панування», «правління права», який вперше в даному сенсі використовував в праці "Основи конституційного права" Альбер Венн Дайсі - професор Оксфордського університету. Що в свою чергу стосується думок щодо уявлень та ідей правової державності з боку Карла Маркса і Енгельса, то воно було критичним та негативним, як зокрема і відношення марксизму до держави в цілому. Щодо більш зрілого марксизму, то йому притаманне повне заперечення держави, і що цікаво, в тому числі і правової. З точки зору Енгельса та Маркса, то державна влада є потребуною для пролетаріату лише на стадії переходу до бездержавного устрою. У своїх критичних міркуваннях про уявлення та бачення правової держави загалом вони використовували дане поняття найчастіше в лапках, в свою чергу тим самим даючи акцент на критичне та кардинально негативне ставлення до нього.

Література

1. Конституція України від 28 червня 1996р. – К. : Венес, 2004. – 64 ст.
2. Баркер Р. Словар социальной работы. Пер. с англ. – М., 1994. – С. 38.
3. Капицын В. М. Социальная политика и право: Сущность и взаимозависимости //Российский журнал социальной работы. – 1998. - № 8. – С. 22.
4. Кондратьев Р. Соціальна держава в теоретико – правових і філософських дослідженнях // Право України. – 2005. - №2 – С. 81-84.
5. Кириченко С. О. Співвідношення соціальної держави і громадянського суспільства в умовах сучасної України. Ди...К. Ю. Н. – К., 2001. – 167 с.
6. Мамут Л. С. Социальное правовое государство: вопросы теории и практики //Правоведение. – 2003. - №4. – С. 250 -258.
7. Общая теория государства и права: курс лекцій. – М., 1998. – Вип. 2: Теория государства. – 326 с.
8. Панкевич О. З. До питання до «динамічність» соціальної держави //Життя і право, Львівський правничий правопис. – 2004. - №1.
9. Панкевич О. З. До питання про «динамічність» соціальної держави //Життя і право. – 2004. - №1. – С. 32 – 39.

10. Учебник для вузов /Под общ. ред. В.С. Нерсисянца. – М., 2001. – С. 700.
11. Рабинович П.М., Лобода Ю.П. Соціальна сутність держави як складник предмета теоретико – історичної юрисдикції // Вісник Академії правових наук України. – 1996. - №5. – С. 90 – 100.
12. Стоян О.М. про проект Концепцій соціальної політики в Україні //Профспілкова газета. – 1995. – 25 січ.
13. Туроу. Л. Будущее капитализму / ВКН.: Новая постиндустриальная волна на Западе. – М., 1999 р. – С. 194.
14. Четверник В.А. Понятия права и государства. – М., 1997. - С. 60.

Цуканова Ярослава Костянтинівна,
головний спеціаліст відділу правової
освіти Управління державної
реєстрації нормативно–правових
актів, правової роботи та правової
освіти Головного територіального
управління юстиції
у Дніпропетровській області

РЕАЛІЗАЦІЯ ЗАГАЛЬНОНАЦІОНАЛЬНОГО ПРАВООСВІТНИЦЬКОГО ПРОЕКТУ МІНІСТЕРСТВА ЮСТИЦІЇ УКРАЇНИ «Я МАЮ ПРАВО!» ЯК СПОСІБ ТРАНСФОРМАЦІЇ ВЛАДИ ТА ЗАКОНОДАВСТВА В УКРАЇНІ ТА ЯК КОНСОЛІДУЮЧИЙ ФАКТОР РОЗВИТКУ УКРАЇНСЬКОГО СУСПІЛЬСТВА

Розвиток громадянського суспільства є свого роду індикатором практичного вирішення ряду соціально-політичних проблем, у тому числі реального забезпечення законних прав та інтересів людини. Зафіксовані в Конституції України права і свободи людини та громадянина цілком відповідають міжнародно-правовим стандартам. Але на практиці не всі декларовані права забезпечуються. І це значною мірою зумовлено нерозвиненістю відповідних інститутів громадянського суспільства [1].

Саме з метою забезпечення повноцінного доступу громадян до своїх прав, способів та механізмів їх захисту Міністерством юстиції України на початку червня 2017 року було презентовано правопросвітницький проект «Я МАЮ ПРАВО!», який відповідно до Розпорядження Кабінету Міністрів України від 13 вересня 2017 року отримав статус загальнонаціонального [2].

Мета проекту полягає у підвищенні рівня правової культури та правової свідомості громадян, розвитку системи безоплатної правової допомоги шляхом інформування населення щодо способів реалізації та захисту своїх прав у різних сферах життя.

Тривалість проекту становить 3 роки, протягом яких має бути охоплено населення всієї території України, включаючи віддалені селища, де